

edu-przewodnik

W DOBRYM TOWARZYSTWIE

Drogie Dzieci, Drodzy Rodzice, Drodzy Wychowawcy!

Zapraszamy Was do Karmelkowego świata. Zastanowimy się, co najlepszego mamy w sobie i jak możemy dobrem, umiejętnościami i wszystkim innym dzielić się z drugą osobą. Nauczyciele i pedagodzy dzielą się z nami swoją wiedzą, rodzice – życiowymi i społecznymi mądrościami i wartościami. A dziecko? Czym ze światem dzieli się dziecko?

Zastanawialiście się kiedyś, podobnie jak Karmelek, co macie w sobie dobrego? Tak naprawdę dzielimy się wieloma rzeczami. Niekiedy cukrem czy solą z sąsiadem. Albo łopatką w piaskownicy. Czasem dobrym pomysłem czy szczerym uśmiechem. Wspieraniem, gdy boimy się choroby. Dorośli i dzieci mogą dzielić się także uczuciami i emocjami, które towarzyszą nam każdego dnia.

A my podzielimy się tutaj z Wami zabawami, które możecie razem praktykować, by pielęgnować Waszą miłość i przyjaźń. Mamy nadzieję, że pomożemy Wam w ten sposób rozwijać to, co macie w sobie najlepszego. A może dzięki temu odnajdziecie w sobie jeszcze coś dobrego, czym możecie podzielić się z innymi?

Życzymy twórczej i kreatywnej zabawy!

Asia i Nastka

Przewodniki po spektaklach stanowią część edu-pakietu i powstają w ramach – zainicjowanego w 2019 roku – projektu Edu-akcje. Prezentowane materiały edukacyjne otwierają kolejne możliwości: rozmów, zabaw i działań w obrębie przedstawień Centrum Sztuki Dziecka w Poznaniu, a także prezentują ciekawostki na temat spektakli czy zawartych w nich kluczowych elementów.

Zacznijmy od rozmowy

Prawdziwy przyjaciel

Nasze pierwsze przyjaźnie zaczynają się w podwórkowej piaskownicy, te bardziej trwałe w przedszkolu i szkole. Niektóre z nich trwają latami, inne rozpadają się z powodu braku czasu czy dzielącej nas odległości. Z przyjacielem niekiedy rozumiemy się bez słów, śmiesz nas te same żarty, podobne sytuacje wprawiają w zachwyt lub doprowadzają nas do płaczu. A czasami przyjaźnimy się mimo różnic. Dzielimy radości, smutki. Możemy razem bawić się godzinami, chociaż zdarza nam się też kłócić, słuchamy się nawzajem, udzielamy porad i wspieramy w trudnych chwilach. I pewnie jeszcze wiele innych. Każda recepta na „prawdziwą przyjaźń” może być trochę inna.

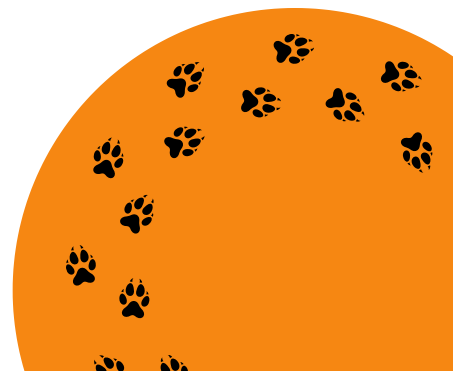
A jak Wy spędzacie czas ze swoim przyjacielem lub przyjaciółką? Co lubicie razem robić? Czy często się kłócicie? A może Waszymi najlepszymi przyjaciółmi są rodzice?

Zastanówcie się, czy istnieje gotowa recepta na przyjaźń. I koniecznie poproście rodziców, by opowiedzieli Wam o swoich szkolnych przyjaźniach.

Talentów co niemiara

Umiejętności nabywamy każdego dnia. Na początku uczymy się mówić i chodzić. Zdobywamy zdolności komunikowania się z całym światem. Dowiadujemy się, jakie prawa obowiązują, co jest dozwolone, a co zakazane. Poznajemy rozmaite wartości, kształtujemy relacje, szukamy swojego miejsca w społeczeństwie. Są oczywiście pewne zdolności, którymi się różnimy. W „Karmelku” spotykamy Krowę, która daje mleko, Kureę wysiadującą jajka czy piejącego każdego poranka Koguta. Ludzie, tak jak zwierzęta w tej opowieści, też posiadają odmienne zdolności. Jedni świetnie rozwiązują skomplikowane zadania matematyczne lub pięknie śpiewają. Inni gotują najpyszniejsze potrawy. A jeszcze inni mają szczególną umiejętność pocieszania innych. Są też osoby, które najlepiej się odnajdują w niesieniu pomocy i to także jest talent.

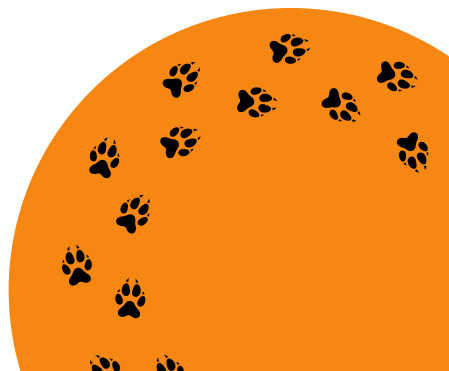
Talentów jest wiele. Są naprawdę różne! Czy znaleźliście już swoje?

Dobro niematerialne

Dobre rzeczy możemy podzielić na te, które widzimy, słyszymy i smakujemy – to np. spektakl w teatrze, śpiew ptaków, fale morskie, czekolada, lody malinowe, kokos, rosłonka i szpinak. To oczywiście nasze propozycje, Wasze poczucie tego, co dobre, może być zupełnie inne. Ale są też rzeczy, których nie można dotknąć czy zobaczyć. Zjawiska trudne do zmierzenia i policzenia. Tym jest właśnie przyjaźń, miłość, wierność, poczucie bezpieczeństwa czy spokój.

Czy zastanawialiście się kiedyś, co tak naprawdę jest dla Was dobre? Jak kojarzy się Wam dobro, którego nie widać, nie można złapać ani schować? Czy takim niewidzialnym na pierwszy rzut oka dobrem można się dzielić? Zaczynajcie od próby dzielenia się miłością. Jak można ją komuś przekazać? Może wystarczy kilka przytuleń w ciągu dnia? Przytulanie się – jeśli wszystkie uczestniczące w tym osoby się na to zgadzają – jest niezwykle przyjemne zarówno dla przytulanego, jak i przytulającego. Możecie w tym czasie powiedzieć coś miłego na ucho do mamy lub taty albo pomilczeć, wtulając się w ich ramiona...

Zabawy rodzinne

Od ogółu do szczegółu

liczba osób: wystarczy jedna

potrzebne materiały: notes, długopis, kredki

zasady: W Karmelkowej zagrodzie żyje wiele zwierząt. Każde z nich posiada charakterystyczne cechy – np. Krowa ma rogi i daje mleko, Kura znosi jajka i ma pióra. A jakie cechy wyróżniają Was? Przyjrzyjcie się sobie w lusterku. Czy umiecie określić kolor swoich włosów i oczu? A wiecie, ile możecie mieć włosów na głowie? Czy posiadacie znaki szczególne, np. na twarzy albo na dłoniach? Spróbujcie zanotować wszystkie szczegóły, które zauważycie, tworząc w ten sposób swój własny rysopis. Zamiast pisać, możecie też rysować – jak Wam wygodniej!

Na koniec sprawdźcie, czy pozostali domownicy zauważają podobne cechy u Was. Może się okazać, że widzicie to samo albo całkiem różne rzeczy. Następnie zastanówcie się, których Waszych cech nie widać, mimo że je w sobie macie.

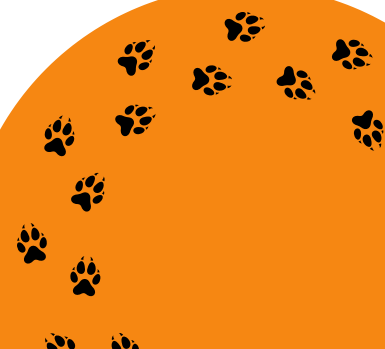
Nieznane dźwięki

liczba osób: dwie

potrzebne materiały: brak

zasady: W przedstawieniu jest taki moment, w którym aktorzy prezentują dźwięki wydawane przez gospodarskie zwierzęta. A co z pozostałymi? Jak to jest z pingwinem, tygrysem czy pandą? Wymyślcie dźwięki, które mogą wydawać różne zwierzęta. Jedna osoba z pary wymyśla zwierzę, druga – jego dźwięk. Później zmiana – pierwsza zadaje drugiej temat i czeka na odpowiedź itd. Możecie też zmienić zasady i zgadywać, jakie zwierzę wydaje usłyszany dźwięk.

Same jesteśmy ciekawe, jak według Was może porozumiewać się wiewiórka albo krokodyl. Może okaże się, że odkryjecie w sobie talent do naśladowania dźwięków ze świata zwierząt?

Mnożenie dobroci

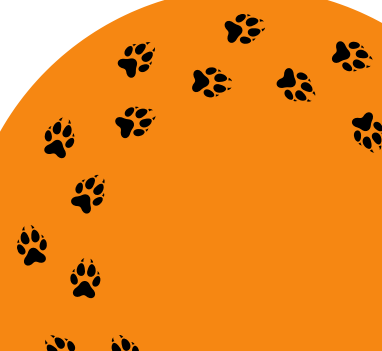
liczba osób: jak najwięcej

potrzebne materiały: wybrane owoce, miska, sztucze, rondel lub patelnia o grubym dnie, brązowy cukier, woda, masło, śmietana kremówka

zasady: Wspólne przygotowywanie posiłków to dopiero fantastyczna zabawa!

Proponujemy sałatkę owocową, do której każdy doda coś od siebie. Poproście rodziców, by pokroili Waszą część owoców w jakiś ciekawy sposób. Owocową przekąskę możecie połączyć odrobiną karmelowego sosu, którego przyrządzenie jest bardzo proste. W rondelku umieszczamy cukier i odrobinę wody, podgrzewamy to. Karmel ściągamy z ognia i dodajemy trochę masła oraz kremówkę. Mieszamy do połączenia składników. Na koniec chwilę podgrzewamy. Sos gotowy. A, i nie zapomnijcie o dekoracji!

Wspólne sałatkowanie pozwoli na odkrycie kolejnych talentów, a także umożliwi miłe spędzenie czasu w rodzinnym gronie. A dobrem i słodkością możemy dzielić się nieustająco i wszędzie!

Działania z grupą / w grupie

Prawdziwych przyjaciół...

liczba osób: cała grupa + wychowawca

potrzebne materiały: kartki A4, taśma klejąca, kredki

sposób wykonania: Każde dziecko w grupie wybiera jedną cechę, którą jego zdaniem odznacza się prawdziwy przyjaciel. Przy użyciu papieru, taśmy i/lub kredek próbuje stworzyć rzeźbę albo obraz przedstawiający wybraną przez niego cechę. Po wykonaniu pracy dzieci prezentują swoje dzieła. Grupa może próbować rozszyfrować zobrazowaną cechę.

My również chętnie zapoznamy się z Waszymi dziełami!

Odkrywanie talentów

liczba osób: cała grupa + wychowawca

potrzebne materiały: dowolne

zasady: Każde dziecko w grupie prezentuje talent swoich rodziców, dziadków lub przyjaciół. Cechę tę można zaprezentować na kilka sposobów:

- słowami (ale z pominięciem tego kluczowego, nazywającego omawiany talent);
- gestami;
- za pomocą przedmiotów, które dzieci mają pod ręką.

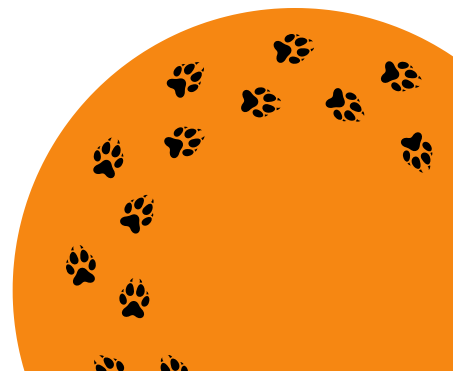
A może macie własny pomysł, jak zaprezentować te talenty? Pozostałe osoby próbują zgadnąć, w czym nasi bliscy przejawiają szczególne zdolności albo w czym po prostu są „dobrzy”.

Wymiana dobra

liczba osób: cała grupa + wychowawca

potrzebne materiały: dowolne

zasady: Zróbcie losowanie. W jednym pudełku powinny znaleźć się kartki z imionami wszystkich dzieci z grupy. Samodzielnie lub z pomocą opiekuna wyciągnijcie imię innej osoby – to właśnie dla niej przygotujecie coś dobrego, czym będziecie chcieli się z nią podzielić. Może to być miłe słowo, rysunek, drobny prezencik, pomoc w czymś, filmik (wysłany z pomocą rodziców). Działanie to może być jednorazowe lub trwać kilka dni. Na koniec porozmawiajcie wspólnie o waszych uczuciach związanych z byciem obdarowanym i obdarowywaniem kogoś.

Ciekawostki

Pies najlepszym przyjacielem człowieka

Psy towarzyszą człowiekowi od dawna. Bardzo dawno temu nasi przodkowie zajmowali się udomowieniem wilków. Dzisiaj niektórzy ludzie traktują psy jak pełnoprawnych członków rodzin. Taką ważną istotą był dla Gospodarza w spektaklu Karmelek – był jego najlepszym przyjacielem.

My także niekiedy nazywamy psy najlepszymi przyjaciółmi. Określenie to ma konkretne historyczne źródło. Adwokat George Graham Vest w 1870 roku podczas rozprawy sądowej w Stanach Zjednoczonych powiedział: „Jedynym całkowicie bezinteresownym przyjacielem, którego może mieć człowiek (...), jest jego własny pies”. Jego mowa sądowa została nazwana „Pochwałą psów”. Czworonogowi, który był podmiotem przemowy, wzniesiono pamiątkowy pomnik przed budynkiem Sądu Najwyższego Missouri.

A czy Wy posiadacie najlepszych czworonożnych przyjaciół? Jakie imiona dla nich wybraлиście? Czy umieją odczytywać Wasze nastroje?

Ciekawe informacje na temat psów znajdziecie też w książce Doroty Sumińskiej „Skąd przyszedł pies?”.

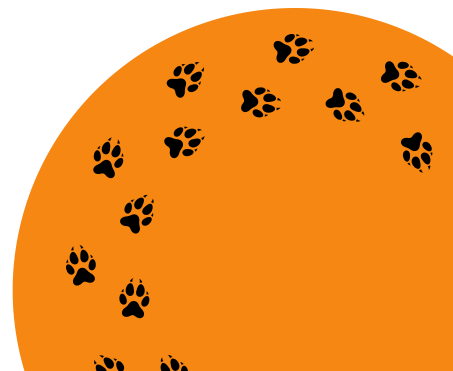

Na początku było dobro...

Dobro jest pojęciem abstrakcyjnym, czyli takim, które nie ma swojego konkretnego odpowiednika w żadnym przedmiocie. Jest jednocześnie podstawowym pojęciem moralnym, dotyczącym wartości, norm, ocen i czynów uznawanych za właściwe. Tymi zagadnieniami zajmuje się etyka, jedna z dziedzin filozofii.

A czy wszyscy wielcy myśliciele tak samo postrzegali dobro? Nie do końca. Homer – starożytny poeta, pieśniarz – dobra doświadczał w sławie, Sokrates – grecki filozof – za dobro uważał wiedzę, z kolei Platon – drugi największy filozof starożytności – dobro umieścił w świecie idei. Dla chrześcijan dobrem absolutnym jest Bóg. Gdybyśmy spróbowali to podsumować, okazałoby się, że dobro jest wartością samą w sobie, czyli celem do osiągnięcia i zasadą, którą kierujemy się, by ten cel osiągnąć.

A jak brzmi Wasza definicja dobra, w czym ono się zawiera?

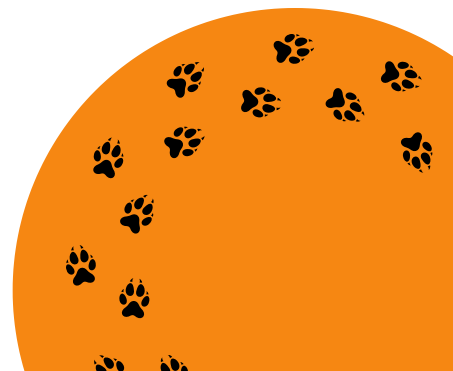

Muzyczna przygoda z oho!koko

W „Karmelku” można usłyszeć piosenki wykonane przez duet oho!koko. Ten zespół muzyczny stworzył kompozycje specjalnie do tego spektaklu – nie było ich w tekście sztuki. W teatrze często słyszymy piosenki śpiewane przez aktorów, ale tutaj słuchamy piosenek wcześniej nagranych przez oho!koko.

Artyści oho!koko (Alicja Kruk i Marek Szul) grają razem od 2010 roku. Ich styl muzyczny łączy w sobie pop, soul, blues i rock z elektronicznymi brzmieniami. Swoje utwory odtwarzają na żywo przy pomocy różnych miksujących sprzętów.

Wszystkie piosenki i muzyka instrumentalna towarzysząca spektaklowi dostępne są tutaj: http://bit.ly/karmelek_muzyka

Autorka przewodnika:

Sandra Lewandowska

Współpraca:

Joanna Żygowska

Opracowanie graficzne:

Magdalena Bryłowska

Masz pytania, chcesz się podzielić swoim talentem, rysopisem albo najlepszą receptą na przyjaciela czy zdolnościami rodziców?

Kontakt: slewandowska@csdpoznan.pl

Karmelek

Tekst: **Marta Guśniowska**

Reżyseria: **Bartosz Kurowski**

Muzyka: **oho!koko**

Scenografia i kostiumy: **Klaudia Laszczyk**

Teksty piosenek: **Alicja Kruk (oho!koko)**

Występują: **Elżbieta Węgrzyn, Marek Cyris, Marcin Ryl-Krystianowski**

Produkcja: **Izabella Nowacka, Wojciech Nowak**

Opieka merytoryczna: **Zbigniew Rudziński**

Dźwięk: **Emil Gąsiorek**

Światło: **Mateusz Matuszewski**

Lalki i elementy scenograficzne wykonała Pracownia Teatru Animacji w Poznaniu pod kierownictwem Grzegorza Fijałkowskiego.

Spektakl powstał w koprodukcji Centrum Sztuki Dziecka w Poznaniu i Teatru Animacji w Poznaniu w ramach 22. Biennale Sztuki dla Dziecka. Sztuka jako spotkanie.

Premiera odbyła się 30 czerwca 2018 roku na Scenie Wspólnej.

Poznań, październik 2020

Centrum Sztuki
Dziecka
w Poznaniu

**Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.**

Projekt „Współczesna dramaturgia dla dzieci i młodzieży (2020, 2021, 2022)” dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury.

